

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Kirjaamo

Oulun seudun kuntien lausunto Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelma- luonnoksesta vuosille 2026-2029

Viite: Pohjois-Pohjanmaan liiton lausuntopyyntö 23.9.2025

Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelma sisältää Oulun seudulle tärkeitä kokonaisuuksia. Lisäksi ohjelma yhteensovittaa tavoitteita hyvin myös globaaleihin ilmiöihin. Erityisesti maakuntaliiton skenaariotyö, jossa neljä tulevaisuuden skenaariota tavoitteineen on tuonut ennakkointiin uuden näkökulman ja niitä on viety hyvin myös jo meneillään oleviin kuntien strategiaprosesseihin (mm. Oulussa), on todettava erittäin hyväksi prosessiksi ja toimintatavaksi myös tulevaa kehittämistä ajatellen. Oulun seudun kunnat näkevät skenenaarioiden tuloksena syntyneen tiivistelmän erittäin hyvänä, johon kannattaa erityisesti keskittyä maakuntaohjelman toimeenpanossa.

Maakunnan väestöllinen kasvu ja työpaikkojen kasvu keskittyy Oulun seudulle ja Ouluun tulevaisuudessa. Oulun seudun ja erityisesti Oulun näkökulmasta maakunnan kasvutavoitteet näyttäytyvät pieneltä ja vaatimattomalta verrattuna esimerkiksi Oulun strategiisiin tavoitteisiin, jossa uusien työpaikkojen tavoite on 2000 uutta työpaikkaa vuosittain (maakuntaohjelman tavoite 1100 työpaikkaa) ja maakuntaohjelman väestön kasvun tavoite 850 asukasta ylittyy pelkästään Oulun tavoitteiden osalta. Näitä tavoitteita voisi Oulun seudun näkökulmasta nostaa myös maakuntaohjelmaan tai korostaa suurempaa Oulun ja Oulun seudun osuutta teksteissä - maakunta ja erityisesti Oulun seutu kasvavat myös tulevaisuudessa.

Maakuntaohjelman tavoiteltava viitekehys on hyvin kattava. Oulun seutu haluaa korostaa kuitenkin seuraavien kokonaisuuksien ja teemojen erityistä painoarvoa ja niiden vahvempaa näkyvyyttä maakuntaohjelmassa:

- Pohjoisen alueiden yhteistyö ja Pohjoisen Suomen ohjelman viitekehys. Tähän kokonaisuuteen liittyvät myös huoltovarmuus-, talous- ja puolustusperusteiset yhteydet Norjan ja Ruotsin Atlantin satamiin.
- Oulun seudun vahva puolustus- ja kaksikäyttöteollisuus.
- Innovaatiosyklin nopeuttaminen, jossa OIA:lla merkittävä rooli koko maakunnassa
- Alueellinen työllisyysuudistus liittyy vahvasti koulutukseen ja elinkeinoelämän kehittämiseen sekä kuntien vapaampaan ja sitä myöten tehokkaampaan tapaan järjestää työvoimapalveluita alueellisessa yhteistyössä.
- Puhtaan siirtymän merkitystä alueen kasvun kannalta
- Ekologinen kestävyys sekä ilmastomuutokseen liittyvien riskeihin varautuminen
- Luonnon moninaisuus ja luonnon ja siitä saatavan hyvinvoinnin huomioiminen ja sisällyttäminen esimerkiksi 4.2.4 kokonaisuuteen "Kulttuurista, liikunnasta, luonnosta hyvinvointia ja elinvoimaa."
- Kiertotalous puuttuu ohjelmasta vaikka liittyy läheisesti skenaariotyöhön.

Maakunnan asukkaiden arjen suvuuden ja turvallisuuden osalta on ohjelmassa nostettu mittariksi kunnissa laadittujen osallisuusohjelmien määrä. Kunnissa on meneillään ohjausjärjestelmien keventämiseen liittyviä kehittämistoimia ja erilisiä ohjelmia pyritään vähentämään ja yhdistämään sisällöt osaksi lakisääteisiä ohjelmia (esim. Hyvinvointisuunnitelma). Olennaista on että kunta on päättänyt osallisuutta koskevista linjauksistaan. Maakuntaohjelman tulee vahvistaa yhteyttään muuttuneeseen toimintaympäristöön ja hyvinvoinnin edistämiseen. Talouden epävarmuus, väestörakenteen muutos, työelämän murros ja monikielistyvä väestö edellyttävät joustavia, ihmislähtöisiä ratkaisuja. Ohjelman tulee tukea resurssiviisaita toimintamalleja, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä sekä ekologista kestävyyttä. Hyvinvointisuunnitelman asemaa kuntien strategisena työvälineenä tulee vahvistaa.

Työllisyyden osalta ohjelman tulee edistää ekosysteemimäistä, ihmiskeskeistä työllisyyden edistämistä, jossa ohjaus ja neuvonta ovat keskiössä. Kohtaanto-ongelmaan, nuorisotyöttömyyteen ja osaamisen kehittämiseen on vastattava yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa. Yhdenvertaisuus työelämässä sekä ikääntyneiden ja pitkäaikaistyöttömien aktivointi tulee huomioida ohjelman toimenpiteissä.

Osaamisen ekosysteemien osalta ohjelmassa todetaan työmarkkinoiden ja koulutusjärjestelmien jäykkyys ja hitaat muutokset. Ohjelmassa tulisi vahvemmin huomioida toimet, joilla kehitetään koulutusten sisältöjä yhteistyössä yritysten ja muun elinkeinoelämän kanssa. Hitaat muutokset ovat uhka yritysten kilpailukyvyille, josta voi seurata yritysten toimintojen siirtämistä pois maakunnan alueelta.

Maakuntaohjelman moninaisuus tuo oman haasteen luoda järkevä maakuntaohjelman otsikkorakenne. Monelta osin maakuntaohjelman asikokonaisuudet menevät vähän ristiin ja tätä on hankala välttää kokonaan. Asiakokonaisuusien päällekkäisyyksiä voisi kuitenkin vielä tarkastella tekstikonaisuuksien osalta ja mahdollisesti myös tarvittaessa muokata otsikoita. Lisäksi voisiko matkailuteollisuus ja maatalous teemat olla kokonaisuudessaan otsikkokohdassa 4.1, joka voisi selkeyttää maakuntaohjelman kokonaisuuksia. Oulun seudun osalta maakuntaohjelman kumppanuuslupaus korostaa alueen toimijoiden tiivistä yhteistyötä ja luo hyvät periaatteet yhteistyölle myös tulevaisuudessa.

Oulussa 15.10.2025

Oulun seudun kuntajohtajat

Maarit Alikoski, Hailuoto

Marjukka Manninen, Ii

Tuomas Lohi, Kempele

Heidi Soini, Lumijoki

Pekka Rajala, Liminka

Kimmo Hinno, Muhos

Ari Alatossava, Oulu

Vesa Anttila, Tyrnävä